

PŘÍPRAVA NEJEN DO VÝTVARKY

Součástí:

- metodický list.....1x A4
- úvodní text + osmisměrka.....1x A4
- porozumění textu - kvíz.....1x A4
- kartičky s pojmy4x A4
- úvaha2x A4
- pokyny k výtvarným úkolům1x A4
- omalovánky + předlohy.....8x A4
- dokreslování (České hlavy).....3x A4

Jak materiál připravit?

Materiál obsahuje většinu černobílých stran, pouze obrazové předlohy k omalovánkám jsou barevné, ale není nutné je tisknout, můžete je promítnout.

U kvízu můžete odstříhnout nebo zahrnout řešení.

Kartičky je nutné rozstříhat.

Úvahu lze tisknout oboustranně.

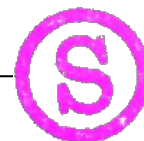
Omalovánky pro použití mokrou technikou doporučuji vytisknout na A3 a tvrdý papír. Pozor na správné nastavení tiskárny.

Děkuji za důvěru.

*Doufám, že vám
materiál pomůže
při výuce.*

*Pokud se chcete
dozvědět o mé práci
více, navštivte
stránky
vytvarka.online*

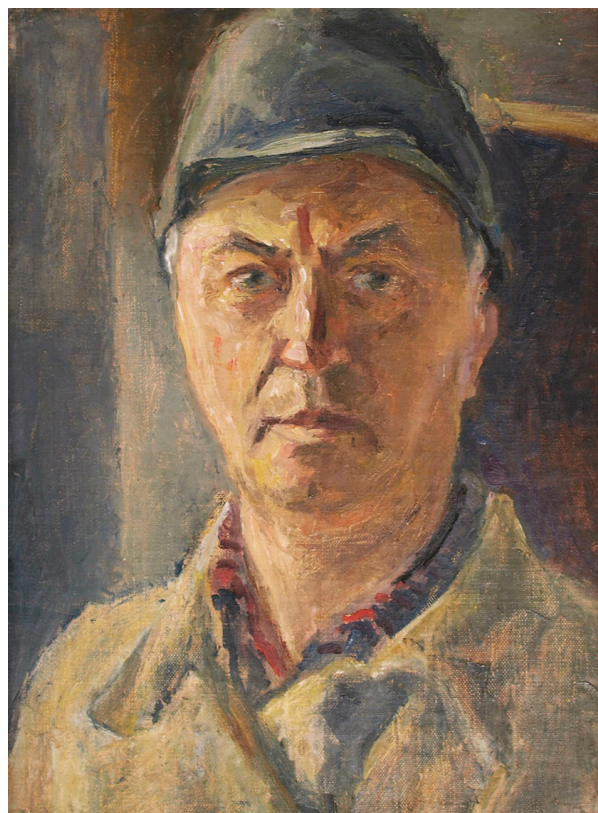
Sylva

Václav Rabas

Václav Rabas (1885–1954) byl významný český malíř, který patřil mezi první nositele titulu národního umělce. Narodil se v Krušovicích a celý život zůstal věrný svému rodnému kraji, který často zobrazoval ve svých obrazech. Studoval na Akademii výtvarných umění a byl členem významných uměleckých spolků, jako byla Umělecká beseda, Spolek Mánes, a spoluzakladatel Sdružení českých umělců a grafiků Hollar. Od roku 1923 vedl Výtvarný odbor Umělecké besedy a později byl jejím starostou.

Jeho tvorba byla ovlivněna impresionismem i Paul Cézannem, postupně přešel k magickému realismu. Maloval především figurální alegorie a krajiny, zejména z okolí Krušovic, Rakovníka a dalších částí středních Čech. Mezi jeho významná díla patří cyklus "České hlavy" z roku 1923, kde zachytil známé osobnosti jako Bedřich Smetana či prezident Masaryk. Pozoruhodným počinem jeho tvorby se stal cyklus 24 obrazů s názvem Chleba. Během roku 1939 v něm zachytil proces vzniku chleba od obilného zrna, přes mouku až k pečení a vzniku bochníků.

V roce 2025 si připomeneme jeho výročí 140. výročí od narození. Narodil se 13. listopadu 1885 v Krušovicích a zemřel 26. října 1954 v Praze.

*Vyhledejte v osmisměrce slova
a pojmy.
Slovní spojení jsou v
osmisměrce bez mezery.*

Václav
Rabas
malíř
krajina
alegorie
olejomalba
realista
symbolista
spolek Hollar
Masaryk
Němcová
Smetana
Krušovice
národní umělec
figura
České hlavy
Chleba

X	Í	R	V	U	Z	K	R	Ť	C	H	L	E	B	A
R	B	Ž	À	V	K	Y	A	M	A	L	Í	Ř	Č	M
T	Á	Ó	C	A	R	R	L	C	P	R	A	B	A	S
N	Š	B	L	L	U	A	L	E	A	À	Ž	Ý	A	É
Ň	Á	A	A	E	Š	S	O	L	N	V	U	Y	B	Z
W	G	T	V	G	O	A	H	Ě	I	O	A	V	L	E
O	S	S	S	O	V	M	K	M	J	C	T	A	A	Š
S	M	I	G	R	I	O	E	U	A	M	S	L	M	R
Q	E	L	Z	I	C	C	L	Í	R	Ě	I	H	O	O
R	T	A	A	E	E	Ý	O	N	K	N	L	É	J	Ť
A	A	E	R	Y	Í	O	P	D	S	D	O	K	E	Ů
T	N	R	Ó	U	M	N	S	O	J	F	B	S	L	S
Č	A	Y	D	Í	G	É	A	R	O	G	M	E	O	T
É	Ď	C	V	E	A	I	Ň	À	G	H	Y	Č	E	O
L	Ó	O	P	P	N	Y	F	N	Z	M	S	S	Ť	W

Vyberte vždy jednu správnou odpověď.

1. **Kde se narodil Václav Rabas?**
a) Praha b) Krušovice c) Brno d) Plzeň
2. **Který titul získal Václav Rabas jako jeden z prvních?**
a) Rytíř b) Národní umělec c) Prezident d) Profesor
3. **Jaký kraj nejčastěji zobrazoval ve svých obrazech?**
a) střední Čechy b) jižní Moravu c) Šumavu d) Ostravsko
4. **Na které škole studoval Václav Rabas?**
a) Univerzita Karlova b) Akademie výtvarných umění
c) Vysoká škola báňská d) Masarykova univerzita
5. **Který slavný malíř ovlivnil tvorbu Václava Rabase?**
a) Pablo Picasso b) Claude Monet c) Vincent van Gogh d) Paul Cézanne
6. **Jaký umělecký směr ovlivnil jeho tvorbu?**
a) kubismus b) impresionismus c) surrealismus d) baroko
7. **Jaký cyklus obrazů vytvořil Rabas v roce 1923?**
a) České hlavy b) Slunce c) Kytice d) Stromy
8. **Jak se jmenuje cyklus 24 obrazů, který zachycuje vznik chleba?**
a) Pole b) Chleba c) Žně d) Obilí
9. **Kterého významného hudebníka zachytil Rabas v cyklu „České hlavy“?**
a) Antonín Dvořák b) Leoš Janáček c) Bedřich Smetana d) Karel Gott
10. **Který rok připadá na 140. výročí narození Václava Rabase?**
a) 2023 b) 2024 c) 2025 d) 2026

VÁCLAV RABAS	Český malíř první poloviny 20. století, narozený v Krušovicích. Byl známý svou věrností rodnému kraji, který často zobrazoval ve svých obrazech. Jeho tvorba zahrnuje krajiny, figurální motivy a alegorie, přičemž jeho styl se vyvíjel od impresionismu k magickému realismu. Jeho muzeum se nachází v Rakovníku.
MALÍŘ	Umělec, který vytváří obrazy pomocí různých technik, například maluje na plátno, papír nebo jiné materiály. Mohou zobrazovat krajiny, lidi, zvířata nebo abstraktní tvary. Pracují především pomocí barvy, plochy a tvaru, zatímco kreslíři používají spíše linie. Používá různé techniky, jako je olejomalba, akvarel nebo tempera, a jeho díla mohou mít realistický nebo abstraktní charakter.
KRAJINA	Obraz, který zachycuje přírodní prostředí, například pole, lesy, řeky, hory nebo vesnice. Může být malován podle skutečnosti nebo podle představ a pocitů malíře. Výtvarníci tato témata často využívají k vyjádření nálady, atmosféry nebo vztahu člověka k přírodě.
ALEGORIE	Druh uměleckého díla, které skrývá hlubší význam nebo myšlenku za viditelným obrazem. Využívá symboly a postavy, které představují abstraktní pojmy, například spravedlnost, vlast nebo čas. V malířství může zobrazovat lidské vlastnosti, morální poselství nebo historické události pomocí obrazů, které mají více vrstev významu.

OLEJOMALBA	Technika malování, při které se používají barvy smíchané s olejem, nejčastěji lněným. Umožňuje vytvářet syté barvy, jemné přechody a vrstvení barev, což dává obrazům hloubku a živost. Tato technika se používá už od renesance a je oblíbená pro svou trvanlivost a možnost detailního zpracování.
REALISTA	Umělec, který se snaží zobrazovat svět co nejvěrněji a přesně podle skutečnosti. Zachycuje lidi, přírodu a předměty tak, jak je vidí, bez idealizace nebo výrazného stylizování. Klade důraz na pravdivost a detail, což umožňuje divákovi poznat a pochopit zobrazovaný svět.
SYMBOLISTA	Umělec, který do svých děl vkládá – znaky a obrazy, které mají hlubší, často skrytý význam. Chce vyjádřit pocity, myšlenky nebo tajemství pomocí obrazů, které nejsou vždy přímo pochopitelné, ale vybízejí k přemýšlení. Bývá často spojen s mystikou, sny a fantazií.
SPOLEK HOLLAR	Umělecké sdružení českých grafiků založené na počátku 20. století. Sdružení podporuje výtvarné umění, pořádá výstavy a pomáhá umělcům v prezentaci jejich tvorby. Je pojmenován po významném českém rytci.

Tomáš Garrigue MASARYK	První prezident samostatného Československa a významná osobnost českých dějin. Byl filozofem, politikem a obhájcem demokracie a lidských práv. V umění je často zobrazován jako symbol národní svobody a státnosti, například v portrétech z cyklu „České hlavy“ Václava Rabase.
Božena NĚMCOVÁ	Jedna z nejvýznamnějších českých spisovatelek 19. století. Její dílo, zejména kniha „Babička“, patří k základům české literatury. V umění je často zobrazována jako symbol české kultury a tradic, a proto se objevuje také v portrétech významných osobností.
Bedřich SMETANA	Významný český hudební skladatel 19. století, který položil základy české národní hudby. Jeho nejslavnějším dílem je cyklus symfonických básní „Má vlast“, který oslavuje českou historii, krajinu a legendy. Je považován za zakladatele české národní hudby a jeho skladby jsou dodnes symbolem české identity.
KRUŠOVICE	Malá vesnice ve středních Čechách, známá především díky pivovaru, ale také jako rodiště Václava Rabase. Krušovice a jejich okolí byly inspirací pro jeho krajinné obrazy, které zachycují venkovskou přírodu a atmosféru českého venkova.

NÁRODNÍ UMĚLEC	Čestný titul za významný přínos české kultury. Za komunismu ho často dostávali umělci věrní režimu, což vyvolávalo kritiku. Po revoluci někteří titul vraceli na protest. Dnes je vnímán jako historické, ale kontroverzní ocenění.
FIGURA	Výtvarné zobrazení lidské postavy v malbě, sochařství nebo kresbě. Může být realistická, stylizovaná nebo symbolická a často vyjadřuje emoce, charakter nebo příběh. Václav Rabas ve svých dílech často zobrazoval lidské postavy v rámci alegorických nebo historických motivů.
ČESKÉ HLAVY	Známý cyklus portrétů významných českých osobností vytvořený Václavem Rabasem v roce 1923. Zobrazuje například prezidenta Masaryka, skladatele Smetanu nebo spisovatelku Boženu Němcovou. Dnes je „Česká hlava“ také název prestižního ocenění za vědu a inovace v České republice, které symbolicky spojuje významné osobnosti minulosti s těmi současnými.
CHLEBA	Cyklus 24 obrazů Václava Rabase, který zachycuje celý proces výroby chleba – od obilného zrna, přes mletí mouky, přípravu těsta až po pečení a vznik hotového bochníku. Chléb je v české kultuře symbolem práce, obživy a tradice. Tento cyklus ukazuje nejen řemeslnou stránku výroby, ale i význam chleba pro život lidí.

V minulosti byl titul „národní umělec“ nejvyšším státním oceněním pro umělce. Za komunismu ale tento titul často dostávali spíš ti, kdo byli věrní vládnoucímu režimu, a ne vždy ti nejlepší umělci. Titul byl vždy spojován s oficiálním vládnoucím režimem. Někteří umělci, kteří zůstávali vůči komunistickému režimu neutrální, udělení titulu neodmítli, často z obavy před problémy. Po roce 1989 někteří umělci titul vrátili, protože nesouhlasili s tím, jak se za komunismu používal.

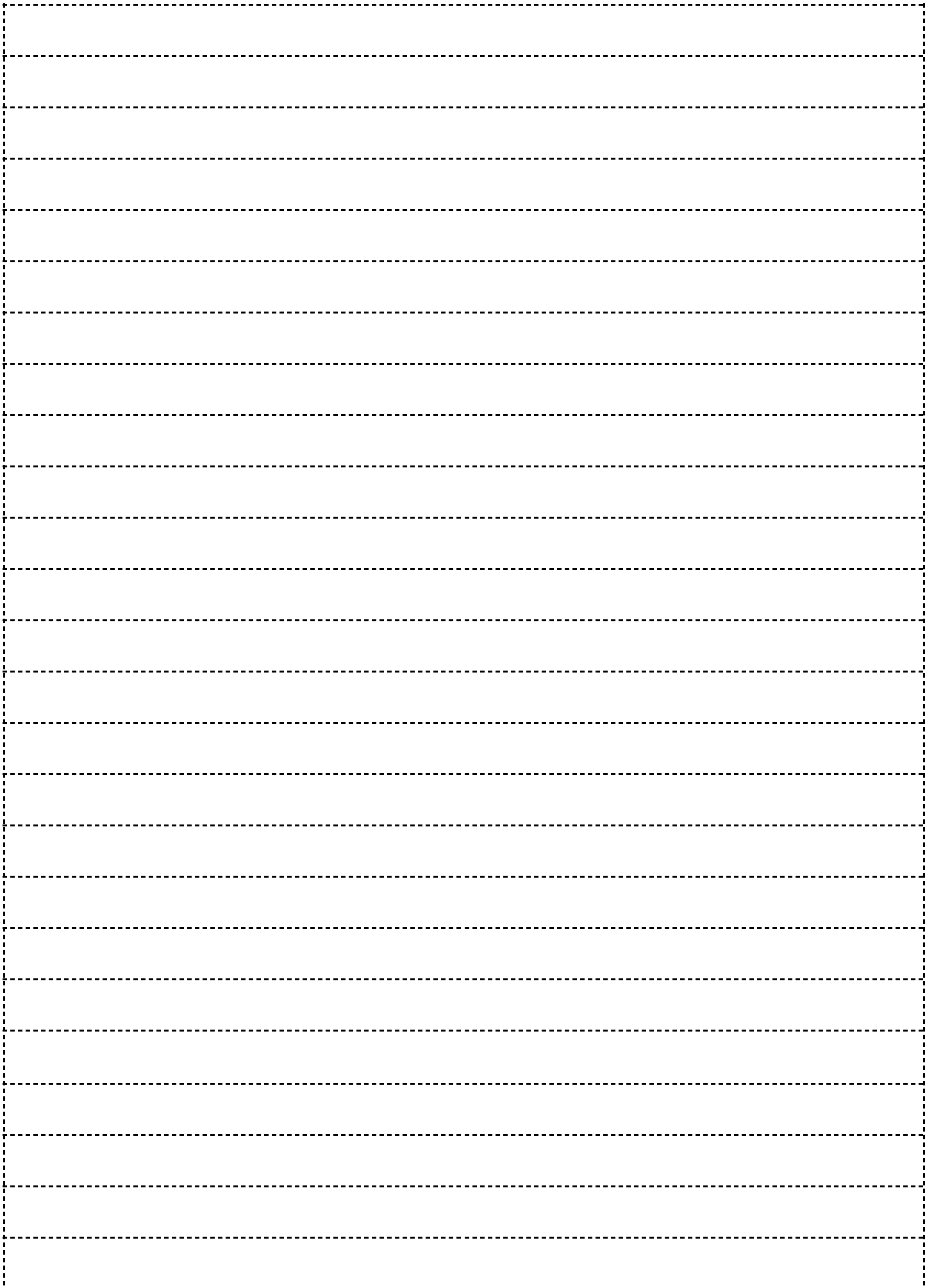
Dnes se speciální státní ocenění pro umělce v takové podobě jako „národní umělec“ neudílí. Nicméně, umělci jsou oceňováni v různých anketách a kategoriích cen (například Ceny Thálie pro divadelní umělce, Cen Anděl pro hudebníky, nebo Magnesia Litera pro spisovatele). Stát chce pomáhat umělcům, kteří se uměním živí, a proto připravuje nový systém podpory a grantů. Lidé se ale stále baví o tom, jak správně určit, kdo je umělec, aby pomoc dostávali ti, kteří si ji opravdu zaslouží. Také je otázka, jak posuzovat kvalitu umění bez toho, aby na to měly vliv politika nebo jiné tlaky.*

**grant je finanční podpora (peníze), kterou stát nebo jiné organizace dávají lidem nebo skupinám na konkrétní projekt nebo činnost, a kterou není potřeba vracet.*

Přečtěte si úvodní text o titulu „národní umělec“ a o tom, jak se v minulosti i dnes hodnotí umělecká tvorba a podpora umělců. Zamyslete se nad otázkami níže a napište vlastní úvahu, ve které vyjádříte svůj názor na to, jak by se mělo umění hodnotit a podporovat. Snažte se své myšlenky dobře vysvětlit a podpořit příklady nebo argumenty.

Otázky k zamyšlení:

- 1. Myslíte si, že politické nebo jiné vnější tlaky mohou ovlivnit kvalitu uměleckých děl? Proč ano nebo proč ne?*
- 2. Jak by podle vás měl stát dnes rozhodovat o tom, kdo je umělec a kdo by měl dostat podporu?*
- 3. Jaký význam má pro společnost podpora umělců a proč je důležité umění chránit a rozvíjet?*
- 4. Co si myslíte o tom, že za komunismu mohli titul „národní umělec“ získat spíš ti, kdo byli věrní režimu, a ne vždy ti nejlepší umělci?*
- 5. Můžete uvést příklady, kdy umění pomohlo lidem nebo společnosti, i když nebylo „oficiálně“ uznávané?*

Výtvarné úkoly

OMALOVÁNKY

Pokyny pro učitele k práci s omalovánkami podle děl Václava Rabase:

1. Varianta věrného zpracování: Žáci se pokusí co nejpřesněji napodobit barevnost Rabasových obrazů. Doporučte použití pastelek, voskovek, olejových nebo prašných pastelů, případně barev, pokud omalovánky vytisknete na tvrdší papír vhodný k malbě. Zaměřte je na pozorování odstínů, světla a atmosféry v předloze.

Tip: Omalovánky lze vytisknout i na formát A3.

2. Varianta osobitého výrazu: Žáci se nemusí držet předlohy, ale mohou dílo pojmout zcela vlastním způsobem, použít libovolné barvy a techniky podle své fantazie. Po dokončení pak práce společně porovnejte a diskutujte o rozdílech mezi věrným napodobením a osobním přístupem.

Seznam děl zařazených na konci souboru:

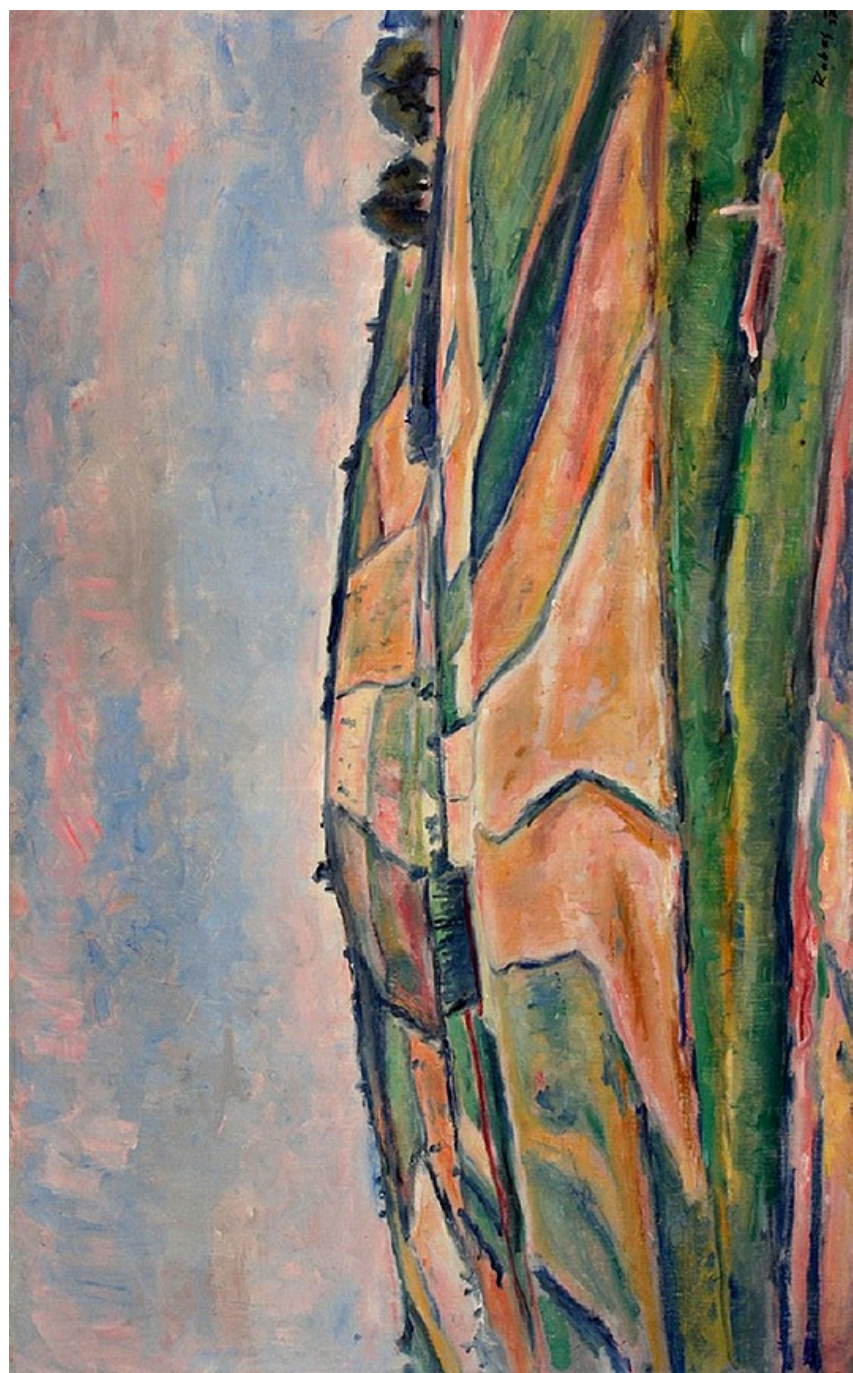
(Zdroj: Wikimedia Commons contributors)

			
Václav Rabas <i>Chladný letní den</i> (1937)	Václav Rabas <i>Pohled do kraje</i>	Václav Rabas <i>Podzim</i> (1923)	Václav Rabas <i>Zátíší s chlebem a džbánem</i> (1937)

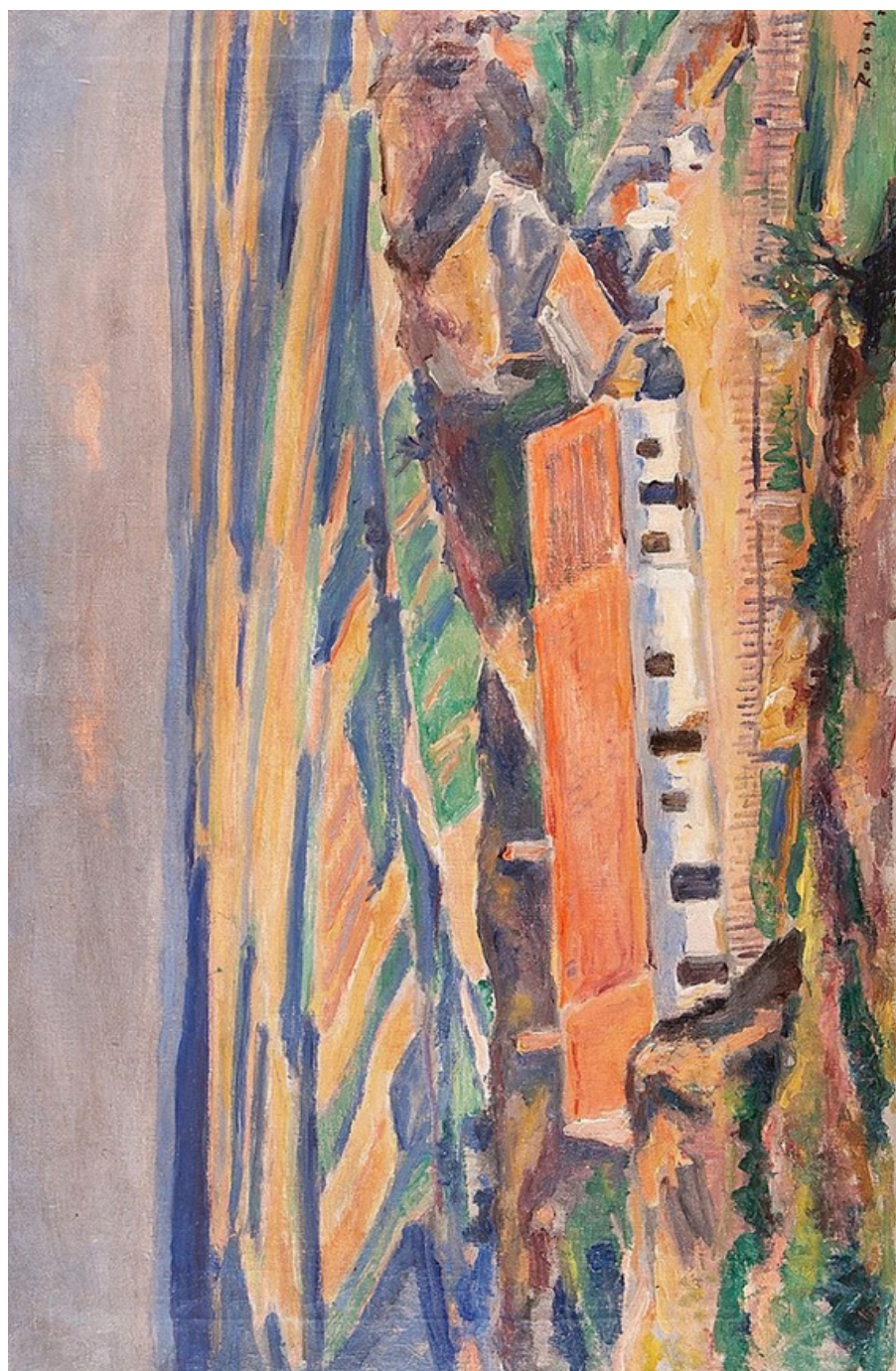
ČESKÉ HLAVY - DOKRESLOVÁNÍ

Pokyny pro učitele: Vytiskněte portréty významných osobností na pevnější papír a připravte je k rozstříhání na poloviny nebo menší části. Rozdejte žákům tištěné portréty, aby je rozstříhali a následně pomocí tužky nebo fixu dokreslili chybějící části portrétů podle předlohy. Tento úkol pomůže rozvíjet jejich pozorovací schopnosti, smysl pro proporce a kreativitu.

Díla s licencí Creative Commons (Zdroj: <https://www.esbirky.cz/>)

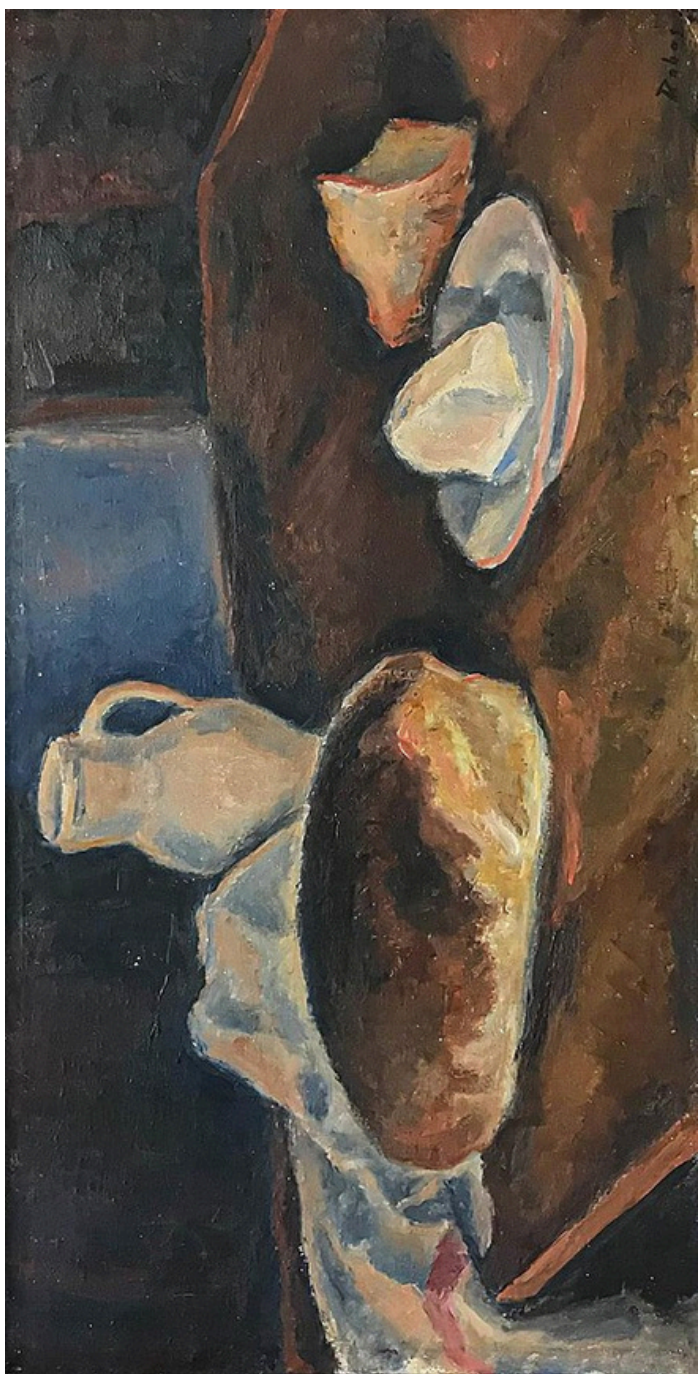

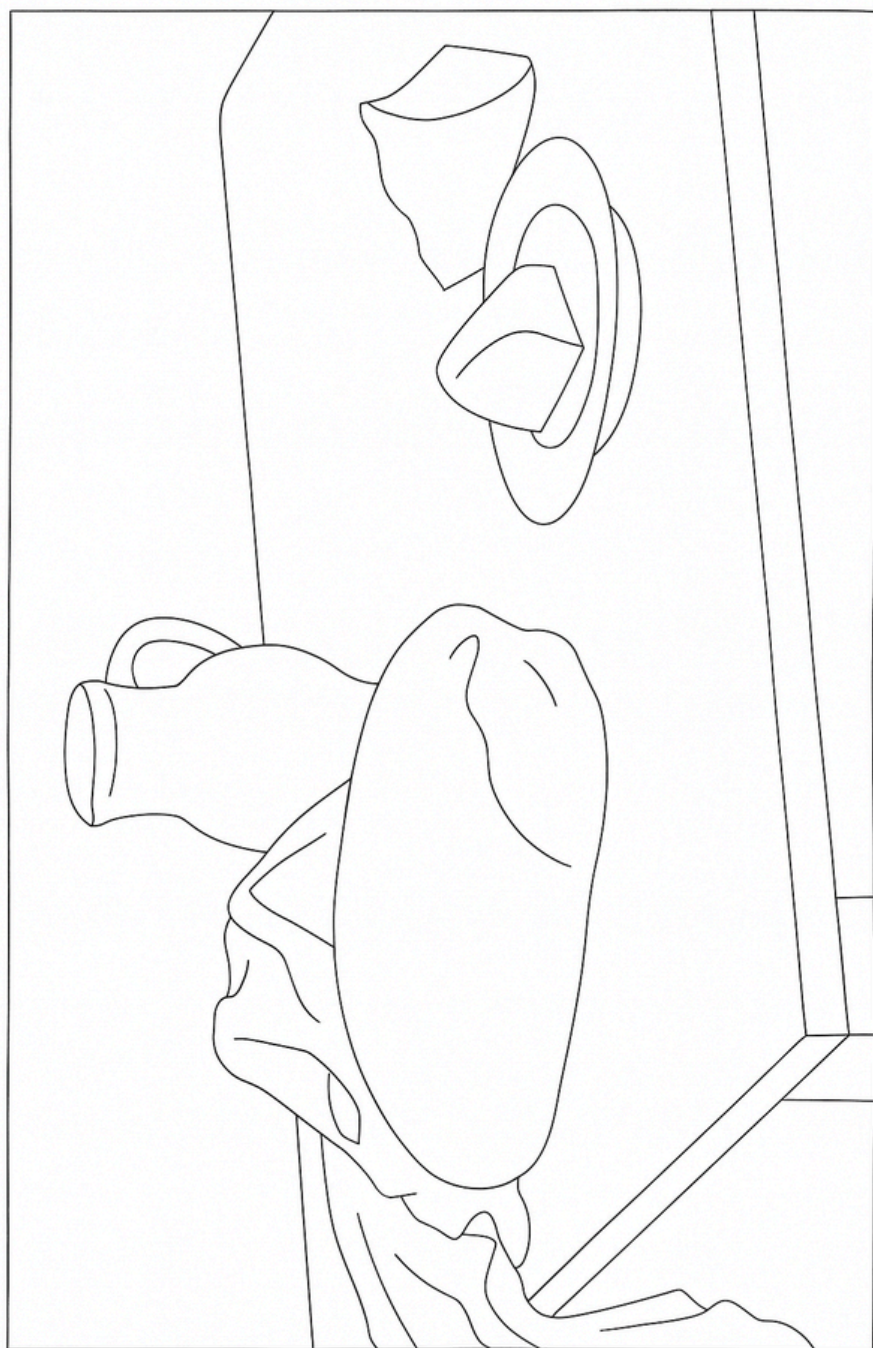

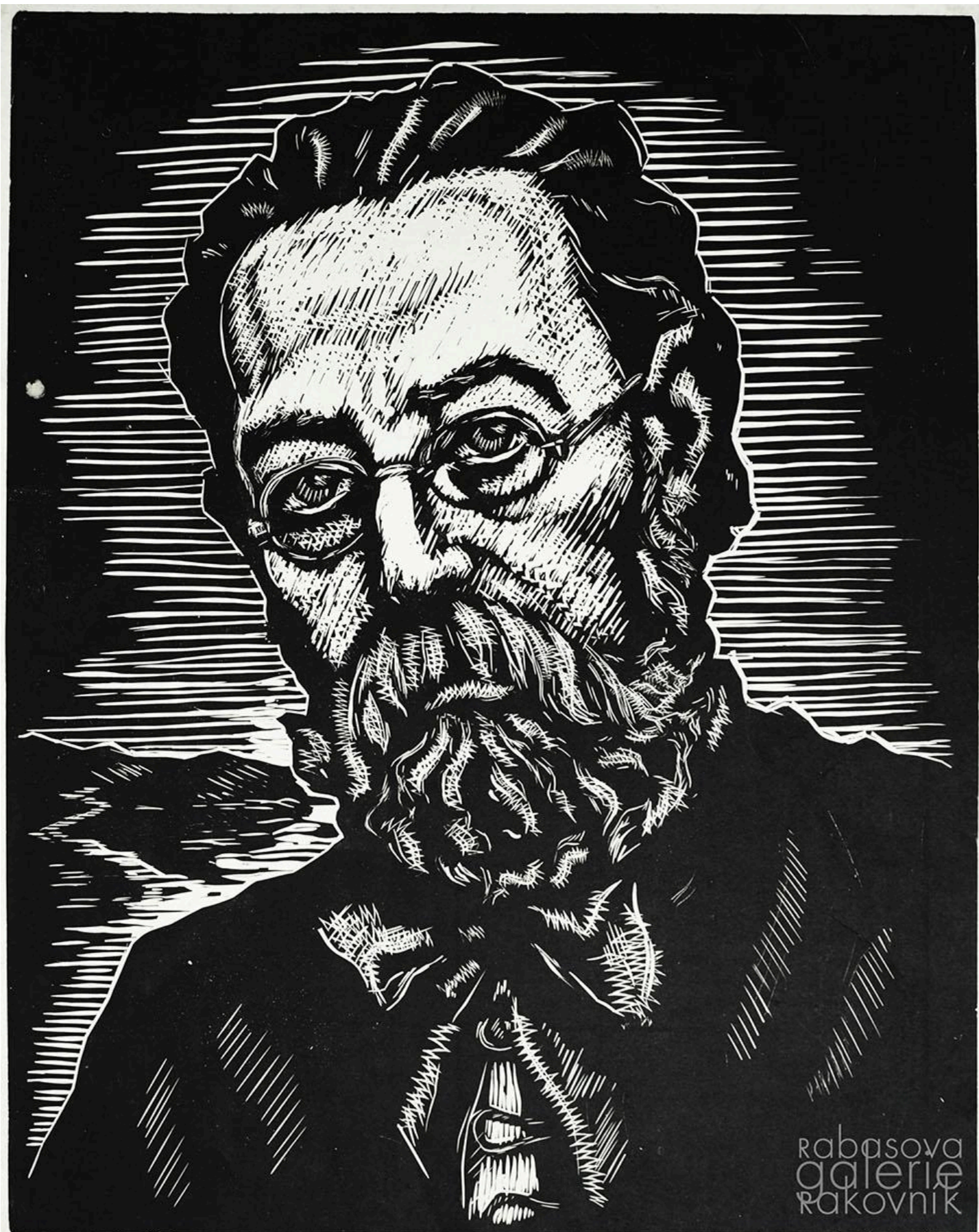

rabasova
galerie
rakovník

rabasova
galerie
rakovník

rabasova

Rabasova 82